

LIBERTATEA

Abonamentul:

Preţul foii „Libertatea” cu adausele sale „Foaia Inter.”, literară-illustrată şi „Tovărăşia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie naţională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserţiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă.

inserţiunile ca şi abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Graiul străbunilor!

Ce ne spun părinţii din a lor morminte?

Popor de durere! care muritor
Poate să te vază suspinînd sub dor,
Şi gîndind la fala-ţi veche, vitejască,
Ochii săi în lacrimi să nu să topească?!
Capul tău să pleacă, faţa ţi-a pălit,
Florile din păru-ţi toate-au vestejit,
Şi'n a ta cădere ce te-apasă foarte,
Faţa ta suride cugetînd la — moartel!...
Astfel cel ce geme, sub dureri zdrobit,
Cugetînd să moară, pare fericit!
Şi cu toate-acestea, naţiunea mea,
Ziua morţii tale noi n'o vom vedea!
Faptele străbune, ca divine stele
Vor luci prin noapte, pasurile tele!
Sîngele ce-un popul varsă în trecut,
Pentru ne-afîrnare, nu va fi perdut!
Neam român, acele gînduri dureroase,
Uită-le şi-aşteaptă zile mai frumoase!
In focul mării timpului trecut
Scaldă al tău suflet, trist şi abătut!

Aşa cînta poetul Bolintineanu ţării sale, României, pe cînd ea trăia încă zile tare negre. Că era despărţită în două ţărişoare slabe (Moldova şi Muntenia) şi supuse încă Turcilor! In versurile de sus să oglindeşte viu soartea plină de spaime şi teamă de viitor ce învăluia ţările române, mai ales în trecutul lor cel greu, cînd poate multe suflete desnădăjduiau de a ajunge un viitor mai bun.

României i-a ajutat Dumnezeu, prin vrednicia fiilor săi iubitori de neam şi ţară şi luptători aprigi pentru ele, — să se zculgă de sub acel vâl negru al trecutului, şi să ajungă la bine, la largămint, la lumină, împlinind întocmai prorocia poetului! Căci Dzeu nu lasă nerăspătite sfertările cinstitute şi stăpînitoare a unui popor!

Azi pentru România versurile lui Bolintineanu nu mai au îneles, decît ca oglindind trecutul cel greu al ţării!

Dar uitaţi-vă numai bine, ce mult ni-să potrivesc azi nouă Românii din ţările coroanei ungare versurile duioase şi profetice alui Bolintineanu! Azi noi trecem prin astfel de zile pline de spaimă şi de grijă pentru viitorul nostru şi pare că moartea ne aşteaptă neamul din urmă!

Nu mai sufletele mici însă să înspăimîntă de greul vremilor! Suflete de eroi nu! Că tocmai greul vremilor le dă prilej a-şi arăta măreţea, strălucirea! Şi tu, frate Român de pe aceste plaiuri:

In focul mării timpului trecut

Scaldă al tău suflet trist şi abătut,

din mării trecutului ia curajiu şi voc de apărare a neamului, alimbei, şi a tot ce i-să cade!

ANDREI baron de ŞAGUNA

Dumineca viitoare (4/17 Oct.) toate bisericile gr.-or. române din Transilvania, Ungaria şi Bănat, vor răsuna de rugăciuni cuvioase ce să vor înălţa la Ceriuri ca fumul de tămîie binemirosoare, pentru odichna sufletului celui întru cei drepti adormit Arhiepiscop şi Metropolit Andrei-Baron de Şaguna, căruia biserică gr.-or. română din această patrie, are a-î mulţumi tot ce e azi, putîndu-î cu drept cuvînt numi părintele său, care din moarte la viaţă o adus şi din umbră la lumină!

Cuvîntări potrivite să vor rosti sau ceti poporului credincios, în care să fie scoasă la iveală marea lucrare pe care acest Arhiepiscop a săvîrşit-o cu o încordare de puteri aproape supra-omeneşti şi cu o lăpădare de sine, pe care numai sufletele cele mari, schintee aievea dumnezeiască, o pot arăta!

În Sibiu Congresul naţional bisericesc întrunit în aceste zile, preamăreşte numele lui; Duminecă parastasele în toate bisericile îl slăvesc, iar Luni în Răşinari, la mormîntul lui, i-să aduce închinare, şi în biserică din Răşinari să aşeze bustul (chipul lui cioplit) din marmură albă, spre a fi mereu văzut de cei-ce cercetează acest scump mormînt şi biserică de lîngă el...

Foile naţionale dela noi slăvesc şi ele prin articli sărbătoreşti pomenirea fericitului arhiepiscop. Căci el n'a avut

inimă mare numai pentru biserică sa, ci pentru tot neamul românesc, căruia i-ar fi adus şi dat în măsură deplină fericirea toată de pe pămînt, dacă în puterile lui ar fi stat!

Ne alăturăm cu drag şi noi la această vrednică prăznuire, — închinînd întreg numărul adausului nostru literar »Foaia Interesantă« ce aducem azi (Nr. 40) memoriei lui Şaguna. Acolo descriem pe scurt viaţa lui cea bogată în fapte mari, — atrăgînd deosebita luare a minte a cetitorilor nostri asupra faptelor acolo descrise. Multe pot învăţa din ele! Multă pildă de urmat vor găsi în ele! Îţi simţi sufletul mai bun şi mai nobil după ce l'ai adîncit în cugetări asupra minunatei vieţi a unui bărbat încărcat de Dzeu cu toate harurile sale nobile, ca Şaguna, — despre care cu drept cuvînt răsună în aceste zile păreţii sfintelor biserici, spunînd că:

...Nemurirea ţi-ai gătit,

Da, Andrei, tu n'ai murit!...

Liga Culturală din Bucureşti a luat o frumoasă hotărîre, din privilegiul sărbărilor pentru Şaguna, a-nume:

Intemeiază un stipendiu de 1200 Lei, care să va da prin concurs, unui tiner bun, absolvent de teologie, fie oriental ori gr.-catolic, care după ce a sfîrşit teologia, să meargă la şcoli şi mai înalte în străinătate, desăvîrşindu-se cît mai mult în ştiinţă, spre a fi cu atît mai de folos neamului său! Spre lumină atins Şaguna toată viaţa sa, — acelaşi îndemn îl dă Liga prin sti-

pendiul său! Foarte potrivit cu spiritul mare alui Șaguna!

— Liga însăși sârbează pomenirea lui Șaguna prin un parastas la 4/17 Oct., iar d. a. la 4 ore prin o sărbare la Ateneul român, unde să va vorbi despre Șaguna.

Trimisul clubului la sărbările pentru Șaguna. Clubul deputaților naționali nu putea trece sub nebagare de seamă sărbările pentru un bărbat mare ca Șaguna. El a trimis și din partea sa o comisie de 3: Dr. Mihali, Dr. Lucaciu și G. Pop de Băsești, care să iee parte la închinarea ce să face la mormintul aceluia vrednic arhieru, — dar, precît știm, deputații vor fi de altfel cei mai mulți de față la acele sărbări, nu numai o comisie restrînsă.

— Reuniunile învățătoresți din Ungaria și Bănat își au și ele trimișii lor la sărbările lui Șaguna: Reuniunea din Timișoara a trimis pe dl inv. Iuliu Vuia, Reuniunea dela Arad pe dl inv. Iosif Moldovan, iar cea dela Orade pe dl inv. Vasile Sala.

Pentru gimn. din Brad.

S'au făcut mai nou următoarele dăruiuri din partea inimilor bune, pentru întregirea gimnaziului din Brad:

1. Brava tinerime română din Budapesta a trimis obolul său, ca frumoasă pildă, anume 80 cor. prin dl Horaț German, stud. medicinist.

2. Dl Gavriil Dudulescu inv. în Girișul de sus, în loc de cunună de flori trecătoare pe sicriul iubitelui lor coleg Mihail Moț, fost inv. în Suplac (tr. Beliu), — a trimis pentru gimnaziul din Brad suma de 16 dată de următorii domni: Nestor Blaga, Tulca, G. Cherecheș, Patig, ambrii preoții, G. Dudulescu, F. Giris, G. Achimaș, Tușia, D. Moteiu, Olcea, V. Tenca, Tot, Costa, Bator, A. Carbuș, Husăseu, C. Andru, Gepis, G. Pop, Căpîlna, Spin S. Miclăuș, toți învățători; R. Barbu, P. Teachor, funcționar de bancă din Tinca, St. Mot, P. Vurn, și L. Novotny, vigil în Tinca, fiecare cite o coroană.

Dzeu să le răsplătească însutit darul făcut.

— Pentru acelaș scop nobil a trimis prea cinstitul domn preot V. Gherban din Sirbova (comit. Timiș) 16 cor. 80 fil., creițari dăruiți dsale spre acest scop de o societate adunată în casa dsale din privilegiul stîntirii bisericii gr.-or. de acolo.

— La Sibiel din privilegiul adunării despărțămîntului „Asociațiunii“, la masa ce a urmat, după adunare, cei de față, la propunerea dlui inv. D. Săroiu, — au adunat între sine cor. 24 10 fil. pentru Brad!

Tot la aceeași masă s'au adunat 21 cor. pentru biblioteca populară din Sibiel. Frumos și cuminte lucru!

— Văd. Dnă Ana Dr. Anca n. Stepan, din Oravița, în loc de cunună pe mormintul soțului său de curînd răposat, a trimis gimnaziului din Brad 20 cor.

— Dr. I. Papp, adv. Brad, în loc de cunună pe sicriul lui Adam Damian, — 20 cor.

Fie pomeniți cu laudă cei-ce în chip așa cuminte știu folosi ori-ce fel de întruniri românești, îndemnînd pe frați a-și aduce aminte în toate zilele vieții lor, în clipele veșele și în cele triste, de a face jertfe pentru Cultura neamului și altarele ei! Că atunci mai putem nădăjdui un viitor mai bun ca cel prorocit de poetul Bolintinean în versurile de capul acestei foi!..

UNELE—ALTELE

Ofițeri Ruși în România.

Rusia începe să deosebite semne de luare aminte vecinei România. Știe ea de ce o face. Cu scop o face. Pregătește viitorul.

În 10 Octobrie a sosit la Galați o trupă de 27 ofițeri ruși, membri ai „Societății istorice militare“ rusești, dorînd a cerceta locurile cele mai însemnate istorice din Tară, și căutînd prin asta privilegiu de atingere cu ofițerimea română, a cărei preținie li-a fost în zile mari tare prețioasă armelor rusești și le mai poate fi!

Fără guvern.

Tara e încă tot fără guvern răspunzător. Ministrii s'au lăpădat de slujba lor și M. Sa n'a putut numi încă alți ministri. Cei de până acum să luptă în ascuns unii contra altora. Koșuțiștii ar vrea să ajungă singuri la putere, dar nu prea merge, că la Viena n'au încredere în eil Vechii tiszaiști ar vrea să ajungă ei, prin Andrassy cu Szell și alții. Lupta în ascuns merge bine. Nu să poate prevedea cînd și cum să va sfîrși. Că ortacii de ieri (partidele lui Kossuth, Andrassy și a poporalilor, cari formau tovarășia „coalitiei“) s'au desfăcut, și precum să îndrăgeau până mai ieri, așa își dau acum ghiolduri piezișe în coaste și să subsapă.

Săracul Kossuth.

O foaie de frunte din Viena, „Neue Fr. Pr.“ publică la 8 Oct. un articol tare interesant, pe care spune că l'a primit din mîna ce știe bine lucrurile. Îi acel articol să spune care e părerea Impăratului despre Koșut Franți. Pe Koșut îl vede cine urmărește vorbele și pașii

lui, că e un om în felul său neînsemnat, care n'are tăria părerilor, ci și-le schimbă de azi până mâne, după împregiurări. Nu el conduce pe alții, cum să șede unui cap de partid, ci e condus el de alții. Lucrul acesta l'a băgat de samă și Maestatea Sa și de aceea a zis odată celor din jurul său despre Koșut:

»Eu n'ași avea nimic împotriva lui Francisc Koșut, numai pentru că e fiul lui Ludovic Koșuth (dușmanul de moarte al Impăratului), că văd că Francisc Koșut e politic stîmpărat. Nu pot însă să-i încredințez conducerea unei țări, fiindcă nestatornicia sa e primejdioasă! Nici odată Koșut nu-și știe duce în deplinire voința sa proprie, ci întotdeauna el face aceea ce i-a băgat în cap acel bărbat, care a izbutit să fie el mai pe urmă la dînsul!...«

Săracul Koșuth. Și-i chiar așa. O păpușe în mînile celor din jurul său. Iar Moștenitorul de tron are păreri și mai temeinice atît despre el cît și despre toți Koșuțiștii. Și îi ține mal scurt.

Și vorba și scrisul nostru!..

Au început puternicii zilei a ne pîndi acum nu numai fiecare cuvînt scris, ci chiar și cele rostite. Ne șpionează și preoții în biserici și le tilcuesc cuvintele cum vreau și îi pedepsesc de cutează să spună vre-o vorbă mai dela inimă poporului, cînd îl îndeamnă a-și apăra biserica și școala, pe care ni-le atacă politica obraznică a zilei!

Am scris că dl preot Stanca dela Lupeni, e pus sub cercetare, pentru-că în o predică a sa despre trebile școalei și bisericei, ar fi „ațîțat“ poporul contra Ungurilor! Cercetarea e în curgere.

Acum aflăm că preotul gr.-or. din Bănia (în Bănat), dl Dimitrie Bogoevici, a fost mai săptămîna trecută tras la răspundere naintea tribunalului din Caransebeș, pentru-că în un sinod parochial desbătîndu-să nevoile bisericii, ar fi zis poporului despre niște răsvrătitori și oameni slabi, că: „Băgați de samă, că vreau să ne vîndă biserica la Unguri și să ne aducă popă unguresc!“ În asta tribunalul a aflat „ațîțare“ contra Ungurilor (deși preotul a vorbit contra trădătorilor de printre noi!) și l'a pedepsit pe părintele Bogoevici cu 6 zile arest de stat și 20 cor. în bani.

— Iar scrisul nostru e sub prigonire mereu. Aproape nu trece Dzeu o săptămîna sau o lună de zile, să nu avem de pus la răboj cite-o pertractare, cite-o citare de redactor, cite-o călcare de redacție

prin poliție, căutînd după scriitorul cutărui articol din cutare foaie română.

De curînd era să avem iar o pedeapsă zdravănă a unui gazetar român: Dl Ioan Russu Șirianu, directorul „Tribunei“, avea să fie judecat de tribunalul din Orade pentru cartea dsale „Iobăgia“, deși aceea s'a tipărit în România. Și nu mai așa nu ni-s'a dat să vedem și această nouă osîndire, că dl Russu e de mai multe luni de zile dus la București, și spre simțită pierdere în gazetăria noastră, sătul de atîtea prigoniri și nedreptăți ce le vede, s'a așezat la București, muncind acolo mai departe ca ziarist și slugind cauzei românești prin foile mari de acolo.

Tarul în Italia.

Tarul Rusiei va merge în curînd să facă o vizită Regelui Italiei, la Roma. Tarul va fi însoțit în călătoria sa de ministrul trebilor din afară ale Impărației sale, — ceea-ce face ca lumea să creadă, că nu e vorbă de o simplă vizită de curtenie, ci că între cei doi Domnitori să vor schimba și păreri politice însemnate.

Tarul poate merge în Italia dacă vrea tot pe mare: Pe Marea-Neagră, trecînd prin Bosfor, pe lîngă Constantinopol. Dar aici e o greutate, că trecerea prin Bosfor e oprită corăbiilor de războiu din Marea-Neagră, — și Tarul cu o corabie de acestea ar fi să meargă. Ci guvernul turcesc, în semn de bună preținie cu Rusia, s'a grăbit a da de știre Tarului, că cu plăcere îi deschide calea aceasta altfel oprită!

Mai poate trece prin Austria și prin Germania. Și mai nou să vestește că Tarul a ales calea prin Germania, încungiu rînd cutoțul Austro-Ungaria!, — deși pe-aici i-ar fi calea mai scurtă. Tot prin Germania să va întoarce înapoi. În Italia va sta trei zile.

Moderații și Gergeliștii.

Vezi avem și noi Români încă două feluri de Români, adică afară de cei adevărați: unii-s „moderați“ (ca Babeș), alții-s „Gergeliști“, adică de o zamă cu Moldovan Gergely din Cluj, papa renegaților, care nici limba în gură n'o au românească, și vorbesc românește numai pentru a amăgi dintre Români pe aceia care-s proști a-i credel!

Și unii și alții să abat dela linia dreaptă și bărbătească pe care merge grosul poporului român, în frunte cu deputații naționali. Sunt croncanii pe de laturi. Sunt corbii, cobele morții naționale, și de i-am urma, la moarte sigură am ajunge.

Și, cîndat, vîzînd că grosul Românilor habar n'are de croncanitul lor, ci poporul își merge drumul său cînstit nainte, în bine și în rău

laolaltă, — acum s'au apucat de hărtă între ei chipurile negre ce ne pasc: „Moderatii“ români prin rostul lui Babeș, să ceartă cu urit cu renegații dela „Severinul“ lui Burdea. Burdea temându-să că Babeș îl întrece în vază în sus ori în jos, a scris contra lui Babeș cite prostii toate, — pentru care Babeș face proces de presă trimbiții lui Burdea.

Mai aproape numai, și — de cap!

Din dietă.

Dieta ține în Pesta ședințe tare bălțate. Președintele dietei, Justh, vrea să arate că el e urmat de o mare tabără de koșutiști în năzuințele sale de despărțire a băncii țării de către Austria. Și dacă guvernul e abzis, dieta ar trebui să stea închisă, căci ea numai atunci lucrează, când sunt ministri răspunzători cari să vegheze lucrările ei. Justh însă vrea să o țină deschisă și fără ministri, ca, mi-te, sperietoare pentru Viena, că de nu face rinduală, apoi ea, dieta koșutistă, are să aducă hotărâri neplăcute Coroanei! Că doar ea, dieta, e mai presus și de ministri!

Dar la jocul acesta de-a să lua de cap cu Coroana și cu toată lumea, ministri și cei ce țin cu ei, nu vreau să iee parte.

Așa apoi s'a întâmplat că Simbăta trecută, Justh adunând dieta, s'a trezit cu abia vre-o 60 de deputați de față. Când să iee ceva hotărâre, nainte de amiază, să scoală deputatul Dr. Suciș și zice:

— Cer să se numere cei de față să vedem are dieta drept dieta a lua hotărâri?

S'au numărat și nu erau cel puțin 100 de inși, cit cere legea dietei să fie de față. Președintele a amînat ședința pe o oră, doar' adună în vremea asta sută.

Peste-o oră, deschizînd ședința de nou, erau mai mulți de față, dar tot prea puțini. Acum cere deputatul andrașist Beniczky numărarea. El era un om de-alui Andrașy, ortaci până ieri, dar cu care koșutiștii nu-s acum bine. Și voia să-i facă una lui Justh care a spart covărășia lor.

Iară numără. Iară nu-s 100, iară amînă ședința pe un cias. Peste un cias andrașistul iară cere numărarea, iară nu-s destui. Iară să amînă pe un cias!

Și asta tot așa a mers din cias în cias, de 8-ori, până colo sara la cînd abia s'au putut aduna 100 deputați, aduși ca cu ghițul, ca să poată lua hotărâre obligatoare pentru celelalte ședințe. A fost o zi tot hazul, dovedind neputința lui Justh și făcînd de ris slăvita și ungurească.

— Deputatului Dr. N. Șerban s'a ridicat dreptul de imunitate pentru ca deputat față de următoarea judecătorească, lăsîndu-se voe ședinței a-l trage la răspundere

pentru-că a scris ceva lucruri politice în foaia „Țara Oltului“ din Făgăraș, deși acea foaie n'are pusă cautiunea prescrisă de lege (10.000 cor.) pentru a avea drept de a scrie și lucruri din politica țării.

— S'a ridicat dreptul de imunitate a deputatului Dr. V. Lucaciu, pentru-că a scris un articol în foaia „Lupta“ și „Poporul Român“, pentru care procurorul îi face proces. A fost dat pe mîna procurorului. Il așteaptă o osîndire sigură!

Deputații nostri au dus luptă bărbătească contra acestei ridicări de imunitate: Curagios și cinstit a vorbit dl Dr. Maniu, spunînd că aci (în dietă) prea să joacă domni ușor cu darea pe mîna judecătii a unor soți deputați, dacă ei sunt nemaghiari! Deputații unguri, pișcați în inimă, strigau să dea afară pe Dr. Maniu! Dar nimeni nu l'a dat, — nici el nu s'a infriecat de zbieretele lor.

Asociațiunea la Sibiu.

Adunarea de astan a „Asociațiunii“ la Sibiu, a decurs în chip vrednic, condusă de vicepreședintele Andrei Bărsan.

Nainte de adunare a fost slujbă Dzeiască în biserica gr-cat. și în Catedrala gr-or. Aci a servit C. Sa Dr. M. Cristea cu mai mulți protopopi și preoți și la urmă a ținut o frumoasă vorbire despre însemnătatea Asociațiunii și despre neperitoarele vredniciei a întiului ei președinte Șaguna pentru Asociațiune.

După biserică lumea a trecut în sala „Casei naționale“ care era împodobită cu chipul frumos alui Șaguna. De față Metropolitul Mețianu, generalul Groza din România, preș. Ios. St. Șuluț, și încolo sala plină de lume aleasă.

Vicepreședintele Bărsan a deschis adunarea prin o luminată vorbire, preamărînd pe Șaguna cel sărbătorit azi de biserica sa, care a fost și întemeetorul Asociațiunii. Chiamă pe toți Românii a urma pilda de muncă și jertfire de sine alui Șaguna, și chiamă cele 2 biserici a lor a lucra în frăție neînfrîntă, spriginîndu-se una pe alta iar amîndouă împreună așezemintele culturale, ca nimic din ele să nu piară, — căci omida după ce a ros la trunchiul uneia, va trece la trunchiul celeilalte! Dacă una cade învinsă, vine rîndul celeilalte!

Cuvintele calde și înțelepte ale vicepreședintelui, au trezit turtuni de aplauzel!

Fiînd la ordinea zilei sărbările pentru Șaguna, președintele propune, ca adunarea aceasta să-și arate jalea sa pentru pierderea unor bărbați însemnați ca Șaguna și Mocsonyi, foști amîndoi președinți ai „Asociațiunii“, prin sculare în picioare. Toată adunarea s'a ridicat în picioare în semn de jale pentru cei doi bărbați însemnați și ca semn de recunoștință pentru ei!

După o pauză potrivită, dl Ion Agirbiceanu (preot gr.-c. în Bucium) a cetit o conferență despre relele ce bîntue societatea românească, zbiciuînd mai ales scăderile ce să vad în viața și traiul împreună a cărturării române. A spus adevăruri crude, dar adevăruri, a căror lecuire ar dori-o cu d-sa ori-care Român cinstit. Arată rele: azi ori-ce idealism (ținerea la țintele frumoase, înalte, cinstite) de cari sunt cuprinși tinerii în școli, după ce trec în viață pier cu totul! Tot omul începe a-și avea grijă numai de burtă, nu mai mult de țintele luminoase, înalte, ale idealizmului. Iar Cărturarii nostri să dezbină între „aristocrați“ (cu bogăție) și ne-aristocrați... Apoi între: inteligenți (oameni cu știință de carte mai multă) și meseriași, — pe urmă și unii și alții să țin deosebiți de țărani! Și arată dnul Agirbiceanu, cit de fără rost și pe nedrept să face acest lucru. Doar strămoșii nostri aproape toți sunt vechii iobagi! Cere lăpădarea dela noi a acestor fumuri, cari sunt semnele unei culturi prea ușoare, subțirele!

Vom aduce părți alese din vorbirea dlui preot și scriitor Agirbiceanu.

A urmat banchet strălucit, la care s'au rostit vorbiri cuminți.

Mulți oaspeți fruntași din România.

Ziua a doua a fost tot atît de înălțătoare ca întia. S'au adunat taxe de membri 2890 cor. S'a hotărît că adunarea viitoare să se ție la Dej, iar cea de după ea la Blaj. — Vom reveni cu amănunte.

— Despre Congres deschis azi, Joi, pe cînd noi trimitem foaia și despre sărbările Șaguna, în numărul viitor.

Mulțumită recunoscătoare

aduce tinerul Miron Cosma, student clasa II comercială în Brașov, acelor binefăcători din Dobra, Ilia și jur, cari au binevoit a-l ajuta cu sume potrivite ca să aibă cu ce merge să și urmeze studiile. A primit anume dela „Progresul“ (Ilia) și „Orientul“ (Dobra) cite 10 cor., „Grănițerul“ Dobra, 6 cor., L. Vrațiu, dir. de bancă 5 cor., Zeno Rozvan, 5 cor., N. Gostae, propr. Lăpușnic, 4 cor., Dr. Petric, Dobra, 3 cor., N. Herbai, T. Roșiu, Comloși-Musteți, Ios. Petrovici, O. Tulea, A. Cristea, L. Cristea, toți din Dobra cite 2 cor., V. Petrovici și Em. Șuiaga Lăpușnic, Dr. Stefan Chirilovici, G. Cărăbaș, Dr. Ioan Maior, toți din Ilia-Mur. cite 2 coroane. N. N., A. Comloși, comerciant, P. Gontean, G. Babeș, calfă, G. Herbay propr., S. Pascu, hotelier, I. Perja, faur, I. Desdea, croitor, M. Oprea, M. Șinca, C. Mircea, d-na S. Pasc, I. Hereș, com., toți din Dobra, G. Furdul, învător din Gurasada, I. Jurj, propr. din Stretea, Ioan Petrovici, com. din Lapugiu-de-sus, P. Sindea, com. din Roșcani, I. Șuiaga, propr. din Lăpușnic, A. Stănilă, preot din Bătrăna, I. Dumitrescu, propr. Brăznic; D. Datca, N. N. R. Orbonaș, propr., I. Olariu, propr., N. Oprea, I. Olari, I. Candea, Buga, A. Oprean, Kozmesku I. toți din Maros-Illye. P. Hădan, preot Rădulești, C. Popoviciu, preot Burjuc, S. Giurcone preot, Burjuc, N. Anca, preot Seliște, N. Vung, inv., Birka, Lianul, preot, Vika, A. Crișan, preot, Godinești, N. Sovinca, inv., Seliște, I. Lucaciu, Zam, Crișan, pinter, Zam, Weis Lipoti, Iczarfalva, N. Chiriciun, preot, Almas-Seliște, Cimponeș, preot, Petriș, D. Nistor, preot, Petroasa, N. Enciu, Zam, I. Vlad, propr., Tisa, O. A., M. Bretea, D. Maris, Zam, cite 1 cor.; G. Rus, Zam, cor. 1-20; A. Barbu, preot, Brăznic, I. Gavrilă, faur, Lăpușnic, Rostos, Zam, Berariu, Zam, cite 40 fileri. — de tot a fost ajutat cu 117 coroane 80 fil. pentru care aduce și pe această cale sincere mulțumiri dăruitorilor cu inimă bună.

Abonamente de probă!

„Libertatea“ de acum până la Anul nou, cu numai 1 coroană!

Iubite cetitor! Precum vă puteți încredința săptămîna de săptămîna, noi punem cea mai mare grijă pe aceea, ca abonații acestor foi să fie deplin mulțumiți de ele totdeauna.

Prin „Libertatea“ aducem la cunoștința poporului nostru tot ce să întimplă în țară, bine ori rău, la noi și la alte popoare; ce plănuește guvernul țării în ocîrmuirea politice; ce fac conducătorii nostri pentru a apăra poporul de urmările unei politice dușmane, — și povățuim cetitorii, că pe ce căi e bine să meargă ca să păstreze onoarea națională!

Prin „Foaia Interesantă“ voim să îmbogățim cunoștințele cetitorilor nostri spicînd prin paginile alese ale istoriei moșilor și strămoșilor nostri, le aducem chipuri desfătătoare ochilor, nuvele, poezii, poezii populare și glume, ca petrecere plăcută!

Iar prin „Tovărășia“ arătăm căile de înaintare în bunăstare materială; pilde din lucrarea altor neamuri în calea asta, și că ce să facem de aci nainte pentru binele material al poporului nostru?

Acei abonați ai nostri, cari prețuesc cu dreptate străduințele noastre: dați-ne sămîn despre aceste drepte prețuiri prin aceea, că — ne adunați cit mai mulți abonați de probă la aceste foi, de acum până la sfîrșitul anului! Administrația foilor aduce, pentru folosul poporului, jertfa de a da pe cele 3 luni din urmă a anului, foile acestea, pentru numai 1 cor., ca abonament de probă, ori-cui!

Rugăm adunați-ne cit de mulți abonați de aceștia de probă! Trimiteți banii lor cu mandatele postale alăturate, cu care puteți trimite și bani pentru „Calendarul Național“ pe anul 1910.

Nu uita, frate cetitor, că: azi acel Român face mai bun lucru pentru neam, care răspîndește cit mai tare foile naționale alese, în mijlocul poporului! Să nu mai fie Român care să n'aibă la casa lui o foaie națională! Asta o cere cu țărle greul zilelor ce trăim! Arătați-vă fiecare a fi cite un înțelept luptător: răspîndind cit mai tare foile în popor!

Risipirea neștiinței în România.

„Noua Revistă Română“ din București, aduce în numărul său mai nou o știre frumoasă:

Numărul celor ce nu mai știu ceti și scrie, scoate îi Țara Românească întrun chip foarte înveselitor!

România era înșirată printre țările a cărui popor e rămas mai napoi în știința de carte. Până bine de curind să știa că în România 88 la sută din locuitori, nu știu ceti și scrie, și abia 12 din sută știu! Adecă aproape toți țărani erau fără știință de carte, că cei 12 la sută îi dădeau orășenii și cărturari de prin sate.

Acum s'a făcut o cercetare mai nouă a datelor despre starea asta a lucrului. Și, după numărările adunate la ministerul de culte și învățămînt din Țară, s'a aflat, că azi abia 50 la sută mai sunt cari nu știu ceti și scrie! Adecă cei ce au scăpat dela școală în vremile cînd nu să punea preț pe învățatură. Iar rîndurile mai nouă de oameni, toată tinerimea satelor, ceteste și scrie bine! Au scăzut adecă în cei din urmă 15—20 ani numărul necetitorilor cu 38 la sută față de trecut!

Și — zice numita Revistă, dacă scăderea asta va urma tot așa încă 10—20 ani — ceea ce e sigur că așa va urma, că doar școlile să tot îmbunătățesc și sporesc, nu dau napoi! — apoi peste 10—20 ani abia vor mai fi în România 2 la sută cari să nu știe ceti și scrie! Vasta atunci alături de ori-care alt stat cult din Europa și în privința asta!

— Ce avem de învățat noi Românii din țările coroanei ungare? Intii să ne bucurăm că la poporul frate din Țară poartă stăpînirile o grijă atît de bună a-l înzestra în arma științei decarte, cu arme culturale, — singura armă cu care să mai cîștigă azi biruințe mari și în timp de pace!..

Iar fiindcă ale noastre prea cinstite stăpîniri maghiare, ne fac tocmai cel mai mari pedeci de a ne putea înarma și noi poporul cu arma culturalei prin școlile noastre, — și așa numai prin școlile naționale să poate, a căror limbă poporul s'o priceapă și așa să nu peardă vremea cu învățarea grea a unei limbi streine de el, în loc de a-și putea îmbogăți mintea su știință de tot felul, — noi

trebuie să ne îngrijim noi înșine de răspîndirea cît mai mare a gustului de cetit în popor, *dînd în mîinile tuturor cari cunosc slova cît de cît, foi populare alese și ușor de înțeles!* — că prin nimic nu să face azi mai bună slujbă lățirii gustului de cetit, ca prin atari foi!

Toți cîți pricepeți acest lucru înțelept, urmați sfatul nostru și: îndemnați pe toți a ceti foi cît mai mult! Faceți-le abonamente de probă ca cele îmbiate de noi, — și faceți prin asta o foarte bună slujbă neamului!

Un român soldat american, călătorind cu armata americană dela Statele Unite la insulele Filipine.

Un tiner român din părțile Făgărașului, din Viștea-inferioară, *George G. P. Sandru*, dus și el la America, a intrat în armata americană și a avut privilegiu a face o minunată călătorie, pe care în viața sa n'ar fi putut-o face altfel, dela New-York la insulele Filipine, (spre Miază-Noapte dela Australia), umblînd cu mare încungiur pe mare și văzînd multe orașe cu port, multe coaste de țări nevăzute de el încă, și cerșînd multe în călătoria lui. Acum să află pe insula Jolo (a Filipinelor) și de acolo fratele nostru a trimis descrierea călătoriei lui pe care o dăm cetitorilor „Libertății“, fiind cu atît mai interesantă, cu cît vine dela un june din popor, dus de valurile sorții pe făruri atît de depărtate și prin lumi așa de felurite și ciudate.

Iată descrierea din vorbă:

Inzula Jolo, P. I. Aug. 1909.

Dela Statele Unite, la Filipine.

Cum stau aici, spre Miază-Noapte dela Australia, atît de departe de celelalte părți de pămînt cu țări locuite de popoarele mari mi-se pare că-s la capătul lumii, și așa de des și de ușor mă năpădesc gîndurile multe și dorurile vii, încît mai mult par-că visez de cît trăesc. Mereu îmi trec prin minte icoanele celor văzute și pățite până am ajuns eu aici, la marginea lumii..

Atît de des și atît de viu îmi vine în minte „Țara-Oltului“, această patrie duioasă a mea, acest leagăn al copilăriei mele, acest cuib, în care îmi sunt părinții și frații și pretinii, și atît de cu drag îmi aduc aminte de dulcile zile ale luminoasei copilării petrecute aici!.. Îmi aduc aminte de anii petrecuți la școală în Făgăraș, departe de abia 20 kilometri de casă, și îmi părea că ce „departe“ am fost dus de calda vatră părintească!.. Și mă uit unde sunt acum, pe unde nu a mai călcat picior de Olteni de-ai noștri, și de unde nu pot fugi în fiecare Sîmbătă ori cel puțin în fiecare lună odată acasă, la părinți și frați, cel mult dacă pot trimite odată într-o lună o scrisoare și sunt fericit dacă în 4 luni capăt un răspuns...

— și atunci, năpădit de duioase simțăminte, mă doresc atît de mult după dulcea copilărie cu puțin știutoarele ei zile, cu căldura de sub aripile ocrotitoare a părinților, cu toată nepriceperea ei fericită...

Am plecat de-acasă și eu, după altă lume, spre America. Aici, după ce am învățat englezește binișor, din mai multe pricini, dar mai ales minat de dorul de a vedea lume, — am intrat în armata americană. Că aici soldații sunt toți voluntari (de voe bună, pentru plată). După ce am jurat pe steagul american, m'au îmbrăcat în haine de tunar, că la asta m'am fost cerut eu, și m'au trimis soldat în bateria F. din „Fortul Russel“ (întăritura de cetate Russel) din statul Wyoming.

În Fortul Russel am servit 6 luni și după o purtare bună am ajuns corporal (căprar) de tunari. Îmi mergea foarte bine aici! Am fost foarte mulțumit.

Cînd s'a împlinit un an, am primit înștiințare că avem să mergem pe Insulele-Filipine, departe tare dela America, aproape de Australia (la Miază-noapte de Australia). Unii feciori s'au intristat, știind că avem să fim numai pe drum 3 luni de zile până ajungem acolo, și să despart de părinți, de cunoscuți, de iubitele lor, alții însă ne-am bucurat, știind că o să avem o călătorie foarte frumoasă, și o să vedem tare multe orașe și țări pe care nu le-am văzut și altfel nici nu le-am putea vedea! Eu mai ales, care mai mult pentru aceea am intrat aici soldat, să văd lumi și oameni, nu aveam de ce mă supăra.

În 10 Februarie 1909 gornistul (trimbițașul) ne-a sunat nota de plecarea!..

Toți eram pregătiți. Aveam și banii noștri cruțați de peste ani și nu ne speriam de drum. Că aici un soldat are, pe lingă toate cele ce-i sunt de lipsă, și o plată dela 15 dolari până la 75 dolari pe lună (după serviciu și înaintare). (Un dolar are la noi în Ungaria prețul de 5 coroane. Cu atîta țî-l schimbă aici. Are dară un soldat de rînd american dela 75 cor. pe lună până la 375 cor. La noi în Ungaria un soldat de rînd are pe zi 6 cr., sau pe lună 3 cor. 60 fil. și sergentul major (strajameșterul) 15 cor., și cînd servește peste timp, abia ajunge la vre-o 70 cor. pe lună. Dar e drept că în America un dolar nu face cît la noi 5 cor., ci abia cît vechiul nostru taler de 1 florin. Cam atîta poți cumpăra acolo cu un dolar, cît la noi cu un florin. Chiar așa fiind, soldatul american are pe lună cum ar fi la noi 15 florini, sau pe zi o coroană, dar nu — 6 creițari!..

Dase dară gornistul semnul de plecare! La orele 10 în aceea zi, pornirăm la stație, unde ne aștepta trenul-express. După ce ne-am așezat

în vagoane, locomotiva a șuerat un „adio“ stațiunii și — am plecat! Voiu arăta în numerii viitori cum am umblat de aci încolo.

George G. P. Sandru
din Viștea-de-jos, — acum pe
insula Jolo (grupa Filipinelor).

Correspondență.

De pe Tirnava-mare.

Elisabetopole, Octomv. 1909

Dela plămădirea neamului românesc, bietul Român, în urma neștiinței, a șireteniei popoarelor conlocuitoare și a neținerii laolaltă, cum și a legilor apăsătoare, a fost împins la mizerie încît a ajuns poporul cel mai înapoiat între celelalte cu cari trăește împreună, deși dela fire l'a înzestrat Dzeu pe Român cu frumoase însușiri. De i-am putea noi da acestui popor cît mai repede și darul unei învățături mai mari (cultură), el și-ar lua repede locul de frunte printre celelalte popoare.

Mijloacele pentru ridicarea unui popor din întunecime sunt: Biserica, școala, așezămintele culturale și foile. În ziua de azi indeosebi foile ajută în măsură foarte mare la ridicarea vălului de întunecime de pe mintea unui om ca și a unui popor. Biserica și școala pregătesc drumul, iar celelalte așezăminte culturale și foile, îmbogățesc, înfrumusețază drumul pregătit. La poporul român dela noi însă, nu să ceteste aproape nimic. Și nu pentru-că nu ar avea ce, că, har Domnului, avem foi și reviste scrise la înțelesul poporului. Nu cetesc pentru-că nu e deșteptat peste tot locul despre înșămînatatea cetitului, nu e trezit în el dorul de a ști tot mai mult! Deci azi cea mai mare datorință a inteligenței române e, a lămurii poporul despre înșămînatatea cetitului, și a-i desvolta gustul de cetit cu ori-care privilegiu.

Iaca de ce salutăm cu bucurie pornirea ce vedem că prinde tot mai bune puteri pe Tirnava, unde în timpul din urmă o mână de oameni cu carte, avînd bune simțăminte pentru poporul nostru, lucrează vădit cu spor și bine în privința ridicării lui, atît prin așezăminte economice-culturale nouă, cît și prin coboriri în mijlocul poporului și propoveduirii cu cuvîntul viu.

Indeosebi să vădesc tare străduitori în privința asta la noi dnii: Dr. Dim. Roman, adv. în Mediaș, Dr. Alex. Morariu, adv. în Ibașfalău și Dr. Rom. Boilă, adv. în St.-Mărtin, cari cu ajutorul inteligenței din aceste părți, cu ori-care privilegiu ajungînd în mijlocul poporului, să îngrijesc a trezi în el dorul de a-și agonisi tot mai mult hrana sufletească: învățatură!

*Prelegeri populare
in Ernea și Dirlos.*

Dela alegerea nimerită de director al despărțământului XXIX. Mediaș al „Asociațiunii“, în persoana dlui adv. Dr. D. Roman, pe Târnavă-mare s'a pornit o mișcare culturală-economică îmbucurătoare în despărțământ. Să țin poporului prelegeri populare din partea noului director ajutat de un frumos mănunchiu de tineri însuflețiți.

Intia prelegere populară s'a ținut în comuna Ernea-săsească în 2 August. Dornic să audă îndrumările și sfaturile folositoare, întreg poporul s'a adunat în sala școalei, unde dl avocat Dr. Roman le ține o vorbire despre bună înțelegere, despre însămnătatea și folosul cărții în duara. Dl adv. Dr. A. Morariu desfășură apoi însămnătatea tovarășiiilor, și în deosebi vorbește despre folosul și înființarea de tovarășii de ouă ce să vor înființa în comunele din jurul Ibașfalăului, punindu-le în legătură cu centrala din Ibașfalău, cu „Mugurul“, spre mai ușoară vindere cu bine a ouălor.

Dl Dr. R. Boilă vorbește despre „Dreptul de alegător comunal“ și despre „Organizația reprezentanței comunale și alegerea membrilor artistiei comunale“.

In Dirboș.

La două săptămâni s'a ținut a doua prelegere populară în comuna Dirlos. Fiind de față mulțime de popor, dl dir. al desp. Dr. Roman, vorbește despre cel mai însemnat așezământ cultural românesc, despre „Asociațiune“, și despre folosul școalei confesionale, îndemnând poporul a-și țineă cit poate școală, căci predindu-o acum va fi perdată pentru totdeauna, iar sporul din școala confesională nu să va face în altă școală, de stat sau comunală. Dl cad. de adv. Dr. V. Popp vorbește apoi despre testament, iar dl dir. dela „Mugurul“, F. Toma despre folosul tovarășiiilor.

La Biertan.

În 3 Octomvrie n, despărțământul Mediaș al „Asociațiunii“ și-a ținut adunarea în Biertan. Biertănenii avînd norocul de a avea în mijlocul lor preoți și învățători harnici de cari ascultă, înțelegînd dela ei rostul folositor al adunării acesteia, cu mic cu mare au luat parte la adunare în frunte cu cei doi preoți și 2 învățători. Sala cea mare a hotelului „Stea“ era tixită de ascultători. Inteligența din Mediaș și Ibașfalău a fost de față aproape toată.

Dl director al desp. talmăcește scopul adunării „Asociațiunii“ și vorbește despre „Asociațiune“, întretesîndu-și vorbirea cu sfaturi folositoare. Ne pune la inimă să fim cu grijă și îngrijire de limba noastră strămoșească, moștenită din tați în fii în cursul veacurilor, etc.

După referada secretarului și după cetirea socotelilor din partea casarului, — valorosul și iubitul domn protopop George Simu cetește frumoasa sa prelegere despre chemarea „Asociațiunii“, și despre țărănul român, pe înțelesul poporului. Descrierea frumoasă a țărănului român, a însușirilor și cinstei lui, a istețimei și hărniciei, a înălțat multe suflete și a mărit încrederea în viitor.

Urcă apoi podiul pregătit pentru teatrul ce avea a să ține seara, dl inv. A Sighișorean, și respicat, bine accentuat, declamă poezia poetului Goga: „Ottul“, așa de frumos încît a însuflețit mult și mișcat inimile! A urmat disertațiunea dlui inv. Niculoi despre „Folosul învățătorei“ și despre marele arhieru Șaguna, ca închinare pomenirii acestui arhieru în aceste zile de sărbătorire ale lui.

Dl Sighișorean din partea mulțimei e rugat a declama și „Clăcașii“. A declamat cu acelaș mare efect.

Dl Roman mulțumește celor de față pentru interesul ce l'au dovedit, venind în număr așa de frumos și ascultînd cu atențiune punctele pertractate, — apoi închide adunarea.

— Ca prelegeri libere, după adunare, dl cand. de adv. Băltariu a ținut citeva prelegeri și cu schiopicul.

Seara a fost teatru, premers de producția corului cu: „Nu-mi place“ și „Imi place“ de I. Vidu cor mixt. Au fost cîntate așa de bine, încît au trebuit să se repeteze de 2 ori. Piesa teatrală „O șezătoare la țară“ a reușit și ea.

Tinărului inv. Vulcu toată lauda. A urmat joc până în zori.

Tip.

NOUTĂȚI

Principele Carol al României, azi junișan în floare, împlinînd în 3/16 Octomvrie a. c. etatea de 16 ani, din privilegiul acesta va fi înaintat la rangul de *ofiter*, ca sublocotenent (Lieutenant). Pân'acum era numai elev al școalei militare.

Alegerea de Episcop dela Caransebeș, care ridicase la rangul de Episcop pe Cuviosul părinte Dr. Traian Badescu, n'a fost întărită de Maestatea Sa, pentru-că s'a împotrivit la asta guvernul unguresc, la stăruințele veninoase și răzbunătoare ale burdiștilor, cari ar dorî cu ori-ce preț să vadă în scaunul Episcopesc pe o unealtă a lor oare-care, — ceea-ce în Dr. Badescu nu puteau avea.

Neîntărirea ridică pe Dr. Badescu în ochii fiecărui Român drept. Guvernul de aceea și zice, prin o foaie a sa, că nu l'a recomandat spre întărire, că prea l'a văzut în

tovărășia celor mai buni naționaliști, — lucru ce numai spre laudă îi poate fi celui neîntărit.

Ucigașul preotului. În April 1906 preotul Corneliu Marcu din Tornea (com. Cenadului) pe cînd ieșea într'o zi dela vite din grajd, iaca fû trăznit de un glonț de pușcă, venit nu să știe de unde — și el căzû grămadă la pămînt, mort pe loc!

Doi ani de zile, nu au putut afla că cine să fi fost criminalul care a dat glonț preotului!

După 2 ani țărănul Uța Moise a fost prins pentru ceva faptă rea a sa și arestat. Cercetarea asupra acestei crime alui Uța Moise a scos la iveală, că tot el e și acela care a împușcat pe preotul Marcu acum 3 ani! Acum în 10 Octobrie tribunalul a sfîrșit pertractarea asupra acestui om rău, pertractare care a ținut 2 zile și jumătate și s'a gătat numai noaptea la orele 2^{1/2} după miezul nopții. Judecata ce s'a adus răufăcătorului este: *moartea prin ștreang!*

Un binefăcător.

— 40.000 spre scopuri de binefacere. —

La Oravița a murit Vineri în săptămîna trecută un avocat tinăr, *Dr. George Anca*, răpit dintre cei vii de o boală crudă și nemiloasă.

Dar' deși moare încă tinăr, Dr. George Anca și-a făcut numele nemuritor prin fapta nobilă ce a legat-o de sfîrșitul vieții sale: întreaga sa avere, agonisită cu muncă prea grea și încordată, de 40.000 cor., a lăsat-o „Asociațiunii“ dela Sibiu, cu menirea, ca din ea să se dea ajutoare la tinerii buni ce urmează la școli a să lumina și prin lumina lor a fi de folos poporului nostru românesc de aici.

În veci pomenirea lui cu dreptii, și cu acei cari în chipul acesta nobil își înțeleg rostul lor și al neamului în lume!, — jertfind pentru înălțarea lui.

Din Vinerea ni-să scrie: Din privilegiul centenariului lui Andreiu Șaguna, un grup de tineri inteligenți constituiți în cor, vor concerta în comuna noastră *Vinerea* în 4/17 Octobrie a. c. cu următorul program: Românie mult cercată de D. Cunțan, Hora Daciei de A. Bena. Cucle peană galbină de T. Popoviciu, O conferență în memoria marelui Andreiu I. Bura, Era o seară lină de A. Bena, Doauă cîntece populare de A. Bena, Serenadă de Maschner, Ano Leano de I. Crișan.

Producțiunea va avea loc în localul școalei gr.-cath. române din loc și să va începe seara la 7 oare. După producțiune urmează dans.

Moarte. Ciril Deac, vicar foraneu episcopesc al Rodnei, director al despărțământului Năsăud al „Asociațiunii“, președinte al reuniunii inv. gr.-cath. „Mariana“, al congregațiunii comitatense, etc. după un scurt dar greu morb, a înecat din viață în 6 Octomvrie n. în al 61-lea an al etății și în al 35-lea an al fericitei căsătorii și preoției.

— Dr. George Anca a trecut la cele eterne în 8 Octomvrie n. la ceasul 3 din noapte, în vîrstă de 39 ani! Fie-i țărîna ușoară

Rugăm cetiți chemarea ce o facem la »Abonamente de probă«, (pag. 3) și lucrați în înțelesul ei, ca cit mai mulți cetitori cari n'au încă foaiu noastră, să și-o iee pe aceste luni de probă, cu 1 cor!

Arătați tuturor aceste foi și fiți spriginitorii lor, că lucru cînsit național cultural faceți!

Floreasă nenorocire la curățirea unui tun. În orașul Brăila (România) s'a întîmptat zilele trecute o nenorocire fără păreche, în jurul curățirii unui tun. Iacă ce scriu foile din Țară despre asta:

O baterie (companie de tunuri) care trăsese peste zi la țintă cu gloanțe de războiu, sosind acasă, s'a început curățirea tunurilor.

Sergentul (zugsführer) Ilie Barta voind a curăți mai cu ușurință tunul care să ținea de el, a băgat în el un cartuș de manevră (de cel de probă, fără glonț), apoi a trecut la gura țevei să vadă dacă e bine plină cu apă (că tunurile pentru a fi curățite bine, să umple țeava lor cu apă).

În clipa cînd el să uita în țeavă, soldatul Ion Șerban, care ajuta la curățire, a tras de cordiță (cum să trage cînd să dă tunului foc) și în aceeași clipă o bubuitură puternică să auzi, cartușul luase foc rătinzînd din umeri capul nenorocitului sergent și azvirlindu-l ca la 30 de pași departe, în vreme ce trupul lui căzua a pămînt trunchiat, fără cap, împoșcînd singele roșu până departe din vînelé rupte!

Toți oficerii din garnizoană au sosit îndată la fața locului. Comandantul garnizoanei, colonelul Cerchez, împreună cu comandantul regimentului 3 de artilerie colonel Lupan, au făcut un început de cercetare, așteptîndu-să încă sosirea comisariului regal din Galați, pentru terminarea cercetării, care să scoată la iveală de a fost asta o crimă voită ori o întîmplare a unui cîs rîu.

Corpul nefericitului sergent a fost trimis la morga (casa de morți) spitalului; iar Ion Șerban a fost depus în arestul regimentului până la terminarea cercetării.

Regimentul a vestit la Buzău familia nenorocitului subofiter, care mai avea numai 4 zile până la liberare (la mergerea acasă)...

Biserica gr.-or. temelnic reparată din Rapoltul-mare (tractul Geoagiu) a fost sfințită Duminecă, în 3 Oct. n., prin C. Sa Dr. Miron E. Cristea, asesor conzistorial, însoțit de dl protopop al Geoagiului Ioan Popovici, de preotul local dl N. Păltineanu și de numeroși preoți din jur. Sfințirea a fost foarte sărbătorească și întreagă frumoasa slujbă înălțată mult în strălucirea ei, prin cântările vestitului cantor din Brașov, N. Brenciu, precum și minunata cuvântare rostită poporului din partea Cuvioșiei Sale Dr. Cristea, — au înălțat mult sufletele credincioșilor și le-au întărit întru alipirea la buna lege a sfintei biserici și la limbă și la neam! Folosirea alor astfel de privilegii pentru a veni în chip așa cald în atingere cu poporul, sunt lucruri cuminți ce ar trebui căutate cât de des. — Vom publica raport mai pe larg despre sfințire.

Noul protopresbiter gr.-or. al Devei, dl Dr. I. Dobre, a fost introdus în post și instalat oficios, Duminecă, în 19 Sept. n., prin comisarul conzistorial dl prtpop al Dobrei I. Morariu. Instalarea s'a făcut după un serviciu divin sărbătoreț, la care, afară de dnii protopopi Morariu și Dr. Dobre, au luat parte numeroși preoți, cîntînd foarte frumos corul condus de dl preot L. Cure. Cu cuvinte bine simțite a salutat dl prot. Morariu pe noul protopop, arătîndu-i datorințele și urîndu-i spor și rod bogat în munca sa! Mișcat a răspuns noul protopop prin o vorbire mai mare, făgăduindu-se înaintea lui Dzeu și a oamenilor, că va lucra „pentru conducerea poporului spre o mai bună soartă”, — ajutîndu-l a să ridica pe scara moralității și învățaturii, ca să poată ținea pas cu duhul vremii și cu alte popoare conlocuitoare în această patrie!... Ajute-i Dzeu!

Cutremur puternic de pămînt s'a simțit de nou în Croația și în comitatete ungurene cu ea, — în 11. Oct.

În Zagrab cutremurul a făcut mari stricăciuni: În casarma-Rudolf s'au întîmplat mai multe nenorociri: *Soldatii inspăimîntați au sărit cu grămada de pe ferestrele de sus, jos în curte, și 4 din ei au suferit răniri grele în urma săriturilor.*

În biserica Jezuiților un pictor bisericesc ce lucra sus pe scări, în urma cutremurului a căzut de sus de pe scară și s'a zdrobit!

În orașul Ianunița biserica plebaniei a căzut prăbușită!

În Pisacovina casele tribunalului și cele mai multe din zidirile mai mari, au suferit așa stricăciuni, așa crepături de părăți, că nu-s mai de folos, decît după vre-o reparare temelnică!

În com. Topslo s'a prăbușit școala!

În Lisinec trei oameni lucrău la repararea turnului bisericii. Cutremurul i-a prăbușit

dela nălțime de 12 metri și unul a murit pe loc!

În multe alte locuri asemenea mari pagube.

Petrecere, dans și tombolă s'a va ținea în Hațeg la 31 Octombrie n. în sala hotelul „Mielul de aur”. Venitul curat este destinat pentru biserica gr.-cath. din localitate.

Moarte. Adam Damian, funcționar la „Crișana” în Brad, a încetat din viață la 11 Octombrie n. în al 33-lea an al vieții sale. Odichnească în pace!

Medic în Sebeș. Aduc la cunoștință, că mi-am început praxa de medic în Sebeșul-săsesc, (Strada Sicularum Nr. 15.) Dr. Traian Petrașcu.

Critică turcească despre Osinda dela Zagrab. Pedepsa dictată la Zagrab asupra Sirbilor judecâți ca mi-țe vînzători de patrie, — a ridicat chiar și vocea foilor turcești contra acestui fel de a face dreptatea în țările ce să țin de coroana ungurească!

Foile turcești atacă pe Unguri pentru asprimea osindei date în acest proces politic. Și spun că e o datorință a Regelui Ungariei a repara el aceea ce a greșit judecătoria dela Zagrab, — nimicind ori, ușurînd mult pedeapsa, (Bh. 241).

Om ce dă foc, întru apărarea sa! Un ciudat proces a avut de pertractat tribunalul din Kaposvár zilele estea. Naintea lui a stat servitorul Jenesy György care a aprins șura lui Máj Istvan, în vară. Luat la răspundere pentru fapta sa, el a recunoscut că a pus focul, — dar, zice, a făcut-o întru apărarea sa. Că stăpînul său Máj să luase după el cu un alt ortac cu o rudă de fer să-l lovească, poate să-l omoare, și el a fugit de ei în șură și i-a dat foc ca stăpînul să aibă lucru cu stîngerea focului în vreme ce el să poată scăpa necîrpit de ei! Judecătoria a statorică da, imboldul crimei a fost apărarea de sine, și așa i-a dat lui Jenesy numai doi ani și jumătate robie pentru punere de foc, — pe cînd altfel i-ar fi dat în doi ori și mai mult!

Faptă zguduitoare! Să scrie că un proprietar în Strigoni, cu numele Stefan Molnar, într'una din nopțile trecute și-a sugrumat nevasta care era demult bolnavă și nebuna.

Arestat și întrebat că de ce a omorit-o?, a răspuns, că n'a mai putut răbda să-și vadă soția cit de grozav suferă, și ca s'o scape de chinuri, i-s'a făcut milă de ea, și a sugrumat-o! Nu să știe ce va face judecătoria cu acest om, a cărui viață era un iad până avea femeia în casă, și e alt iad acum că n'o mai are.

POSTA REDACȚIEI

G. Pecican în Egreș (Torontal). Ai trimis pentru Calendar, numai 26 fil. În publicația pentru Calendar e pus că cine ia, numai 1. 2. 3. ori 4, trebuie să le plătească cu prețul întreg: 36 fil. și 5 fil. porto, de tot cu 41 fil. buc. Trimite încă altfel nu-ți-l putem trimite!

Th. P. în B. v. Poezia prea slăbuță ca formă, ca versu. „Prorociile” încă n'are rost să le publicăm. Iartă, dar sunt de puțin interes așa cum sunt formulate. Poate cu multe tilcuri să aibă ceva senzații?

Luca Dan, Loco. Lucrul a fost atunci în „Tovărășia”, iară acolo va urma și răspunsul. Altfel nu înțelegem rostul amenințării ce ne faci?

Zug. G. în Cs. Înștiințează-te la Ioan Rob, comerciant în Orăștie. Poate a fi loc.

I. Dim. în W. Park (America). Fotografia e slabă reușită, nu e destul de limpede. Ar ieși tare slăbuță în clișeu. De aceea n'o putem fo-

losi. Fotografați-vă odată mai mulți așa cum ieșiți din fabrică, și bucuros vă dăm chipul, ca vedere de acolo.

Morburi de piele,

bube, umflături, rane, cari vin din sînge sărac, și nu să vindecă, le vindecă mai bine

La cumpărarea Emulziei, luați sîmă să aibă marca de scutire alui Scott: Pescarul!

Emulzia-SCOTT

Cele mai curate părți constitutive cari prin procedura SCOTT să unesc în o cremă cu gust și ușor de mistuit, au făcut

Emulzia-SCOTT

drept cea mai distinsă și i-au asigurat renume la aceste morburil

Emulzia-SCOTT e cea mai distinsă!

Prețul unei sticle orig. 2 K 50 fil.

— Să capătă în toate apotecele. —

A ieșit de sub tipar

„Calendarul Național” pe 1910!

Intocmit de redacția foilor noastre. E și mai frumos ca anul trecut!

În fruntea Calendarului e: Monumentul ridicat la Șibot (lingă Orăștie) vitejiei românești de pe Cîmpul-Pâinii, și descrierea acelei lupte mari alui Paul Chinezu, care cu Românii săi bănățeni a scos din gura morții pe Săcuii, Ungurii și Sașii înfrinți de Turci, — și a potopit aci 30.000 de Turci. Ungurii o scriu ca o vitejie ungurească. Calendarul Național pe 1910, dovedește că ea a fost o strălucită biruință a Românilor asupra Păgînilor!

— Urmează 12 chipuri negrăit de dragălașe, înfățișînd pe înaltele persoane dela Curtea română: Princesa Maria, cu cele 2 fiice ale sale și cu cei doi Prinți: Carol și Nicolae în costume naționale ele ca dragălașe țărăncuțe, ei ca minunați ciobănei românil. Atît sunt de frumoase că nu să pot descrie, ci trebuiesc văzute! — Vin api:

— Minunile firii pe fundul mărilor: 5 chipuri de caracude (animale foarte ciudate, cu sute de brațel)

— Chip de zidiri uriașe în New-York!

— Tren de munte, cu roate cu dinți.

— Miri sacsoni, în ciudatele lor haine de nuntă.

— O minune americană: Stîncă ce să tot mișcă, aninată pe coasta unui colț de peatră, și nu cadă! Foarte interesantă!

— Napoleon cel mare cînd vine înfrînt din Rusia, și istoria acelu groaznic războiu, care e începutul apusului lui Napoleon. Mișcător și interesant!

Și alte chipuri. Apoi material de cetit: poezii, schițe, povești, haz, poezii populare și altele, foarte alese și tare desfătătoare!

Prețul Calendarului:

Prețul unui Calendar Național e, ca și în trecut, numai 18 cr. (36 fil.) și 5 fil. de porto, așadar 41 fileri cu postă cu tot.

Celor-ce iau mai multe calendare, pentru a le vinde ei mai departe, le facem scăderi de preț, ca să aiba și ei ceva folos din vinderea lor.

Cele plătite nainte. Cei-ce trimit banii nainte, capătă calendarele noastre mult mai ieftine, ca cei-ce le cer spre a le plăti numai după-ce le-a vindut. — Anume:

Dacă trimiți bani pentru 5—10 calendare, le capeți în loc de 18 cr., cu numai 13 cr. (26 fil.) unul, și-ți vin franco (posta plătită) acasă.

Dacă trimiți banii pentru mai multe ca 10, le plătești cu numai 11 cr. (22 fil.) unul, — avînd însă a-ți plăti însuși porto la scoaterea pachetului dela postă.

— Cei din depărtări mai mari, pentru a cruța la porto, e bine să comande cit mai multe de-odată, căci și pentru 12—15 calendare, e aceeași plată de postă ca și pentru 50! — Până la 4 Calendare să plătește prețul deplin. Numai dela 5 Calendare în sus să dă scădere de preț!

Cele neplătite. Cei-ce cer spre vînzare, cu legămîntul de a plăti după-ce le vind, le capătă cu 13 cr. (26 fileri) unul, avînd însă a-și plăti ei porto la scoaterea pachetului.

Să trimit înîti celor-ce au trimis banii nainte, și numai după aceea, celor-ce cer pe credit. Cei-ce vreți să capătați numai decît Calendarele, trimiteți banii nainte!

Administrața foilor

„Libertatea” și „Foaia Interesantă”

Strămutare de cancelarie.

Aduc la cunoștința publicului din Orăștie și jur, că **mi-am MUTAT**

cancelaria advocațională

în casa proprie, strada Berăriei, Nr. 17, vis-à-vis de banca „DACIA”.

DR. SILVIU MOLDOVAN,
advocat.

Păpucărie nouă!

Am onoare a aduce la cunoștința onorabilului public, că am deschis în Orăștie, pe **Drumul-Ńării Nr. 1**, un atelier de păpucărie, corăspunzător cerințelor moderne, — și rog onorabilul public a mă sprigini, servindu-și în chip favorabil și punctual!

Mai departe: la fiecare comandă de 40 cor. să face o talpărire și călcie pentru domni ori dame, și la fiecare comandă să capătă o cutie de cremă fină și o păreche de chiotori (sfoare) fine de mătase pentru păpuși ce să leagă.

Reparări să efectueșc repede și punctual. (480) 1-3

Cu distincă stimă

Mihail Koos

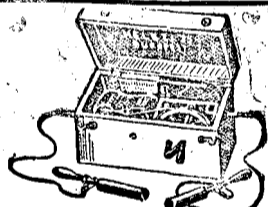
păpucar și pregătitor de părți de-asupra pentru ghețe.

ÎNVĂȚĂCEL.

Un învățacel de prăvălie, din casă bună, care a absolvat una sau două clase gimnaziale sau civile, să primește îndată în prăvălia cu mărfuri mixte a subscrișilor:

B. Popovits & Fii, comere.

3-3 (474) în Hațeg.

Electricitatea
în serviciul
vindecării!

Vrednic de luarea aminte a celor suferitori!

Suferințe de nervositate, neurastenie, nesomn, durere de cap, de spate, de stomac, slăbire de inimă, slăbiciune ca urmare a păcatorilor tineretelor, reumă, isias, după-ce ai cercat mult să le vindecă prin băi, — folosește

Aparatul electric magnetice, recomandat de autorități medicale. Dă electricitate fără elemente surrogat. — Nu să strică nici-odată. Funcționare și mănuire ușoară, garantată. **Prețul: cor. 20.**

NOU! NOU!

Microphon electric de buzunar.

Aparat de auzit pentru care aud greu. Descoperire senzatională. — Cere catalogul ilustrat, gratis și franco, dela **Fabrica de aparate I. Keleti electrice medicale** Budapeșt, IV., Koronaherczeg-utca 17.

Calfă (comis).

Subscrișul caut loc de calfă (comis) în o prăvălie de specerie.

Sunt Român; vorbesc, afară de limba română, și pe cea sîrbească, maghiară și germană.

(477) 2-2 **Adam Onciu** în Ozora (Torontál m.)

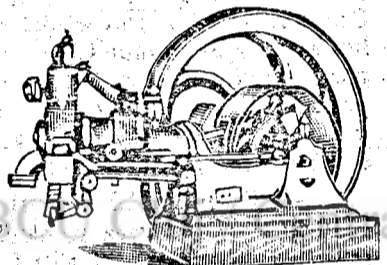
Josef Bumbala

în Frankstadt a/R (Mähren) ofere cu prețurile de fabrică, direct privaților cu rambursă: Pinză patentă, Covoare de pat, Șifonuri, Damast de mătăsă, Tesetură de Rumburg și alți articli de țesătorie!

Mustră și catalog, franco. — Multe scrișori de mulțumită. Lucră cu 300 războaie! (397) 13-13

Fabrica de motoare din Drezda

(Dresdener Motorenfabrik A. G.) cea mai veche și mai mare fabrică de motoare din Germania

liferează **motoare și locomobile** de benzin, oleu brut, gaz, petrolu și gaz sugativ, binecunoscute în cercurile de specialiști.

Noutate uimitoare!

Regenerator de gaz-sugativ Universal:

Spese de lucrare: pe oră pe o putere de cal numai cca 1 filer.

Depozit general la: (468) 4-20

Ignatz Gellert & Comp

BUDAPEȘT Teréz-körut 41. Telefon 12-91.

Garanție îndelungată! Plăți favorabile!

Cărți pentru religie.

în atențiune dlor preoți-caticheti.

Cărțile de religie aprobate: „Istorieare Biblice” (ilustrate) și „Micul Catechizm” pentru școlile poporale, de **Pr. D. Voniga**, — să pot procura la **Librăria diecezană** (Arad), la „**Librăria Polatsek**” (Temesvár) și la autor în Gyirok. —

Rabat cuvenit! (472)

Foarte mulți bani poți cîștiga

dacă te ocupi cu vinderea de loz-uri concesionate legal, pe care să le plătească în rate. După timp de probă de o lună, poți ajunge la post stabil.

(476) Banca: 3-10 **ALEXANDER FLISSIG** Budapeșta, Erzsébet körut 2.

„ARDELEANA”

institut de credit și econ., societ. pe acții în Orăștie—Szászváros.

FILIALĂ ÎN VINȚUL-DE-JOS (ALVINCZ)

Fonduri proprii K 1,800.000.

Depuneri K 3,000.000.

I. **Acoardă împrumuturi pe cambii și obligațiuni cu cavenți** (chizeși) pe sama clientelei țărănești în condițiunile cele mai ușoare.

II. **Escontează cambii comerciale** în condițiuni favorabile cu 7—7½%. La cambiile băncilor și firmelor acoardă favoruri deosebite.

III. **Acoardă împrumuturi pe efecte publice de stat și private**, deasemenea în condițiuni favorabile cu 6—7%.

IV. **Deschide Credite de Co. Corent** pe lingă acoperire corespunzătoare firmelor și clienților ale căror afaceri reclamă dese plătiri și incassări.

V. **Execută tot felul de afaceri de bancă** ca: incassări de bancă, cumpărări și vinzări de efecte, schimbări de monede, etc. etc.

VI. **Acoardă împrumuturi hipotecare simple și cu anuități** în condițiunile cele mai ușoare. Dobînda acestor împrumuturi variază după calitatea hipotecii dela 6—7%. Cu cît hipoteca e mai bună, cu atît dobînda e mai mică. Cererile pentru împrumuturile hipotecare au să fie înzestrate cu 1) extras de cărțile funduare; 2) foile de catastru; 3) libel ori atestat de dare; 4) atestat de prețuire și 5) ori-ce alte documente cu cari s'ar putea dovedi valoarea realităților de hipotecat, cum sunt de pildă: contracte de cumpărare, chirii, arinzi, etc., — și au să se trimită direcțiunii institutului.

VII. Institutul să ocupă și cu **cumpărarea, parcelarea și vînzarea de realități** (moșii, pămînturi). Cererile pentru astfel de afaceri deasemenea au să se adreseze direcțiunii institutului.

VIII. Primește **depuneri spre fructificare**, după care plătește 4½—5% dobîndă curată. Pentru sume cari stau mai mult la institut plătește 5%. Darea de interese o plătește institutul. Depunerile făcute la institut, — chiar și sume mai mari, să pot ridica ori-și-cînd.

— **Depuneri mari cari să lasă la institut timp îndelungat, să primesc și dela corporațiuni morale și dela privați, pe lingă condiții deosebite, excepționale, mai bune!**

Depunerile făcute la filiala institutului în Vinț, în sume de peste 2000 de cor., să onorează cu 5½%.

Sedinte pentru acordarea de împrumuturi să tin la centrală în Orăștie Martia și Vinerea, în fiecare săptămînă. — La filială Joia în fiecare săptămînă!

Ori-ce informațiune ce să cere, să dă îndată și anume gratuit, atît la centrală, cît și la filială.

(415) 10-12 **Directiunea.**

(479) 1-12

să adresează, cine dorește și-a procura varietăți autentice de

Pomi roditori
arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, pueți, etc.

Vite altoite
(calitate superioară)
viță europeană, și americană, cu și fără rădăcini | Catalog instructiv la cerere gratuit!

La NAGYENYED
Com. Alsófehér

FISCHER & COMP
Pomi Viticultura

Anunț.

În o comună cu 2000 locuitori, trecerea alor trei comune mari prin ea, este de a să da în arîndă pe 1 sau mai mulți ani:

3 odăi, pivniță, bucătărie cu drept de licență, boltă și trafic.

Doritorii să scrie la Administrația acestei foi, sub numele de „Arîndatorul”, — de unde ofertele să vor trimite la locul lor.

(481) 1-1

Altoi de vițe. Vițe altoite.

Vițe de vilo nobilitate, de tot soiul liferează cu garanță scrisă!

Soiurile, tare alese, sunt altoite după metoda cea mai bună engleză, în mușchii, în lemnoase!

Riparia portalis, soiuri pentru vin: alb și roșu, să vinde:

Clasa primă (I), 1000 bucăți cu 200 cor.
» » 100 » » 22 »
» doua (II), 1000 » » 80 »
» » 100 » » 10 »

Soiuri de masă, de toate speciile, să vind:

Clasa primă (I), 1000 bucăți cu 300 cor.
» » 100 » » 32 »
» doua (II), 1000 » » 100 »
» » 100 » » 13 »

Viță nobilă europeană, bună de altoit, toate soiurile, de 60 cm. lungă, 1000 fire cu 7 și 8 coroane.

Loze de viță americană Riparia portalis pentru altoit: clasa primă, grosă de la 6 mm. în sus, lungă de 1 m. 20 cm. putând face din 1 fir 3 bucăți, — 1000 fire cu 52 coroane.

Cei-ce doresc a avea: Viță americană pentru altoit ori viță nobilă europeană, le pot comanda la subscrișul până la 20 Nov. n. c. cu prețurile de sus. După 20 Nov. prețurile să vor urcal

— De cea de 40 cm. lungă, 1000 fire cu 17 coroane.

Vițe americane, cl. II. de 45 cm. lungi, 3—6 mm. grosă, bună pentru școală de vițe, 1000 fire cu 8 cor.

Viță americană clasa I. (Riparia portalis) cu rădăcini bine dezvoltate, 1000 fire cu 40 coroane.

Nicolae Comănicu,

cultivător de vii în Sîncel, I. Blaj, Szancsal, p. u. Balázsfalva.

Pietri de moară din cea mai bună fabrică de acest fel »Königsberg«, să găsească în magazinul meu, și fiindcă le aduc cu vagonul întreg, le pot da cu 15% până la 20% mai ieftin ca alți vânzători, cari aduc numai cite una-două. alui **Samuel Goldman** în Orăștie. Căutațile la: Magazinul de lemne

ATENȚIUNE proprietarilor de vii din Ardeal!

Cel mai potrivit izvor pentru cumpărarea viței de vie americană altoită, cu rădăcină, e la pepinaria Domeniului românesc din Bobâlna (lîngă Orăștie), proprietatea dlui dep. **Dr. Aurel Vlad.**

Altoii sunt splendid dezvoltăți și deprinși cu clima noastră ardelenască. — Să află de vânzare următoarele specii distinse:

Specii de vin albe:

Rissling Italian	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	200 cor.
Feteasca (Erdélyi Leányka)	» » » » » »	200 »
Ezerjó	» » » » » »	200 »
Furmint sau Schmiger	» » » » » »	200 »
Lampău (Musztos fehér)	» » » » » »	200 »
Rulender	» » » » » »	200 »
Jordovan sau Gornisch	» » » » » »	220 »
Grasă	» » » » » »	220 »
Specii mestecate	» » » » » »	180 »

Specii de vin și de masă:

Chasla Blanc	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	220 cor.
Chasla Ruge	» » » » » »	220 »
Madelaine Royale	» » » » » »	220 »
Muscat Ottonel	» » » » » »	220 »
Pasatutti	» » » » » »	220 »

Specii de vin negru:

Lugojana (Kadorka)	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	200 cor.
Burgunder mare	» » » » » »	200 »
Oporto	» » » » » »	200 »
Altoi de clasa II. speciile de sus	» » » » » »	80 »

Viță indigenă (europeană) fără rădăcină, speciile de sus, în lungime de 50 cm. 1000 buc. 10—16 cor. — Viță americană fără rădăcină Rip Port, 45 cm. lungă, 1000 buc. 18 cor. — Viță americană cu rădăcină, 1000 buc. 36 cor.

Administrația „Domeniului din Bobâlna“ (prop. dlui dep. Dr. A. Vlad) Bâlna u. p. Szászváros. (471) 4—32

In SIBIU (Nagyszeben).
Vanele de bae Stuchlichs.

O vană numai 40 cor.
O vană de încălzit numai 24 cor.

Încălzește în 3/4 de oră 150 litri de apă, pentru care îi trebuie cărbuni de lemn numai de 10 flieri. Lungimea fundului vanei 122 cm. : — : înălțimea de 60 cm. : — : Comandele să efectueze imediat și să trimit cu rambursă, prin: **Gustav Stuchlich,** Entengasse 17. Sibiu (Nagyszeben). Saggasse 15. 2—25

Cărănizi și Țigle să află în magazinul nostru din **BISTRIȚA, piața cailor Nr. 9,** cu următoarele prețuri:

o mie de cărămizi { în magazin . . . K 28
în wagon la gara din Bistrița . . . K 34

o mie țigle (șirepuri) { în magazin . . . K 15
în wagon la gara din Bistrița . . . K 16:40

Cărămizile și țiglele (șirepurile) sunt de calitate superioară, lucrate și arse foarte bine, din vestitul lut mălos ce să află în Bistrița. Comandele cu calea ferată să efectueze prompt. Prețul să rambursează, dacă nu să statoresc altcum condițiile de liferare. Probe la cerere să trimit. (444) **Societatea** 5—20 acționară de cărămidărie din Bistrița (Beszterezo).

HERCULES

adeacă ca un urias, nu poate fi tot omul. Dar dacă cineva să simte tot mereu slab și stors de puteri, îl dor toate membrele, e fără voe și fără energie, cu un cuvînt e sleit cu trupul și cu sufletul, — acela are privilegiu a cunoaște un astfel de mod de tămăduire, cu ajutorul căruia își poate recîștiga puterile slăbite trupești și sufletești. Cartea „Despre vindecarea electrică modernă“ dă povețe asupra acestei lecuiri. Dacă nu poți merge în persoană, scrie, pomenind foaia noastră, la adresa de mai jos, și vei căpăta franco, în cuvertă, în cînste, cartea cu îndrumările. Iar de ne poți cerceta, îți arătăm gratis felul nostru de vindecare! — Volum deosebit pentru bărbați și pentru femei.

Institutul de ord. medicală ELECTRO-VITALIZER BUDAPESTA, Károly körút 2., félélem. 51.

Carte gratis!

Cupon pentru carte gratis! Tae-1 și trimite!

Inst. medical „Electro-Vitalizer“ Budapest IV. Károly k. 2. félélemel. 51.
Rog a-mi trimite, franco, închis, cartea despre „Cura modernă electrică“, pentru bărbați ori pentru femei.
Numele.....
Comuna și posta.....

Serisoare de recunoștință.
Tipograful **Aszodi Blaș** din St. Andreș, com. Bichiș. Stim. dle Doctor! Cu aparatul electro-vitalizer cumpărat la Dv. în 20 Oct. 1908 mi-am găsit modul de vindecare dorit. El mi-a prefăcut organismul și-s bun de muncă și sănătos iară. 7 luni cercasem înzadar cu leacuri, imi era tot mai rău. Nădejdea m'a îndemnat să iau aparatul galvanic al dv., și nu m'am înșelat. Vă mulțumesc și recomand acest aparat tuturor bolnavilor. (459) 4—4

„AGRICOLA“
societ. economică pe acții în Hunedoara (Vajdahunyad)
CAPITAL 100.000 cor. DEPUNERI 300.000 cor.

Primește spre păstrare și creștere depuneri, după cari plătește **6%**

interese. Darea după depuneri încă o plătește institutul. — Depuneri până la **2000 cor.** să pot ridica ori-cînd dela cassă, fără altă înștiințare de mai nainte.

- = Cumpără și vinde întregi sau parțelate moșii, mari și mici.
- = Vinde și cumpără tot felul de bucate!
- = Mijlocește cumpărări și vinzări de mașini economice, produse (rod de tot felul).
- = Dă împrumuturi de ori-ce soi: pe cambii, obligațiuni, intabulări, zalogiri (amanete).
- = Toate aceste lucrări le isprăvește repede și cinstit, culant, fie că i-să cer în persoană, lie prin postă.
- = Dă avanzuri (împrumută înainte) pe rodul de bucate, pe produse, — iar' în jurul Hunedoarei dă și împrumuturi pe vite!

— E întia bancă, care pe lîngă împrumuturile obicinuite de bani, a început a lucra și cu bucate, ferind poporul de rind de specula prea neomenoasă, și a început a da micilor economi împrumuturi în zilele de lipsă, pe roada din cîmp, și pe vite!

(463) 5— **Diracțiunea.**